

ТМ	Г. XXXVI	Бр. 4	Стр. 1583-1611	Ниш	октобар - децембар	2012.
----	----------	-------	----------------	-----	--------------------	-------

UDK 316.77(497.11-12) 070.433 НАРОДНЕ НОВИНЕ

Оригиналан научни рад

Примљено: 25.08.2012.

Ревидирана верзија: 25.12.2012.

Драгољуб Б. Ђорђевић
 Универзитет у Нишу
 Машински факултет
 Лела Милошевић Радуловић
 Универзитет у Нишу
 Филозофски факултет
 Департман за социологију
 Ниш

ПОГРАНИЧНЕ ОПШТИНЕ ЈУГОИСТОЧНЕ СРБИЈЕ У ШТАМПАНИМ МЕДИЈИМА – ПРИМЕР *НАРОДНИХ НОВИНА**

Апстракт

Читава југоисточна Србија спада у најдевастиранија српска подручја. Већина тамошњих пограничних општина деценијама припада групи најсиромашнијих општина у Србији. Масовни медији су одсудни креатори јавног мњења, често опредељују политичке одлуке и, тиме, непосредно утичу на живот. У том смислу Народним новинама, које се издају у Нишу, центру југоисточне Србије, припада велика одговорност: колико јој, када и како посвећују пажњу.

Рад се заснива на анализи садржаја једногодишњег писања дневног листа Народне новине о пограничним општинама југоисточне Србије. Осим анализе квантитативне заступљености садржаја, анализиран је и квалитет извештавања, односно садржај текста и начин на који се пише о пограничју у југоисточној Србији.

Кључне речи: југоисточна Србија, пограничне општине, девастирана подручја, Народне новине, анализа садржаја

---

brkab@junis.ni.ac.rs

* Припремљено у оквиру пројекта *Одрживост идентитета Срба и националних мањина у пограничним општинама источне и југоисточне Србије (179013)*, који се изводи на Универзитету у Нишу – Машински факултет, а финансира га Министарство за науку и технолошки развој РС.

BORDER MUNICIPALITIES OF SOUTHEASTERN SERBIA IN PRINT MEDIA – THE EXAMPLE OF *NARODNE NOVINE*

Abstract

The entire southeastern Serbia belongs to the most devastated Serbian regions. The majority of its border municipalities have for decades been the poorest. The mass media represent crucial creators of public opinion, often influencing political decisions and, therefore, having a direct effect on life. In that sense, *Narodne Novine*, which is published in Niš, the centre of southeastern Serbia, bears a great responsibility: how much, when, and how it pays attention to it.

The paper is based on the contents analysis of one year of *Narodne Novine* issues and texts concerning the border municipalities of southeastern Serbia. Apart from the analysis of quantitative presence of the contents, the quality of reports was also analysed, that is, content of the text and manner in which it is written about the border regions in southeastern Serbia.

Key words: Southeastern Serbia, Border Municipalities, Devastated Regions, *Narodne Novine*, Contents Analysis

УВОД

Погранично подручје југоисточне Србије, граничећи се са Бугарском и Македонијом, сачињавају три округа: Пиротски, Јабланички и Пчињски. Све општине тих округа не наслањају се на државну границу Србије с Бугарском и Македонијом. Три општине Пиротског округа – *Пирот*, *Димитровград*, *Бабушница* – уз границу су с Бугарском, две из Пчињског (*Босилеград*, *Сурдулица*) и само једна из Јабланичког (*Црна Трава*). Преостале три општине – *Трговиште*, *Бујановац*, *Прешево* – припадајући Пчињском округу, наслањају се на границу према Македонији.

У пограничју југоистока Србије, поред српског народа, живе три бројне националне мањине – *бугарска*, *албанска*, *ромска* – од којих су неке и већинске у појединим општинама.¹ Бугари претежу у Димитровграду и Босилеграду, Албанци у Бујановцу и Прешеву, Рома има у свим општинама, сем у Црној Трави. Уз мултиетничност иде и вишеверскост, па су тако Срби, Бугари и доста Рома хришћани православне вероисповести, Албанци и део Рома муслимани сунитског крака; расте и број Рома хришћана протестантског усмерења².

¹ Погледати ранију анализу заступљености националних мањина у српским штампаним медијима у: Milošević, Stojić Atanasov, 2003, стр. 60-78.

² О тој растујућој дивизији, која има еманципаторске потенцијале, шире у: Тодоровић, 2011.

Југ Србије је још увек турско подручје не само због мешавине вера, народа и култура – која је, ако се интеркултурализује, богатство по себи – него и због „неживљене“ историје, погрешне политике, геостратешког положаја и, нарочито, негативног уплитања страних сила. У тзв. *Прешевској долини* (Прешево, Бујановац, Медвеђа)³, свом дужином ослоњеној и на АП Косово и Метохија, на делу је скривена и отворена тензија између Срба и Албанаца, док су Роми, често и несналазећи се између „две ватре“, колатерална штета. Ровити међуетнички односи главна су препрека просперитету тога краја.

Читава југоисточна Србија, уз источну, спада у најдевастиранија српска подручја: већина тамошњих пограничних општина, од Димитровграда, преко Црне Траве и Босилеграда, до Бујановца и Прешева, деценијама спада у најсиромашније – очигледан пример је Трговиште. Већ је написано:

„Угрожени су државни интереси уз границу, јер досадашњи развој није био одржив: економија стагнира, животна средина је деградирана, култура заостаје, социјални живот пропада. Читаве пограничне области су демографски празне, већина села је пред гашењем, простор се чисти од људи, становништво исељава и нестаје. Нема очувања, камо ли процвата, културног идентитета Срба и националних мањина – Бугара, Влаха, Рома, Албанаца, без одрживог развоја“ (Петровић & Ђорђевић, 2011, стр. 35).

Ако тако стоје ствари у југоисточној Србији, у шта нема разлога да се сумња, онда је сасвим оправдано истраживање које смо предузели и чије резултате саопштавамо на следећим страницама. Средства за масовно преношење порука одсудни су креатори јавног мњења, често опредељују политичке одлуке и, тиме, непосредно утичу на живот.

У том смислу *Народним новинама*, које се издају у Нишу, *центру* југоисточне Србије, припада велика одговорност: колико јој, када и како посвећују пажњу.

ПРЕДМЕТ, ЗАДАЦИ И МЕТОД ИСТРАЖИВАЊА

Предмет рада је извештавање штампаних медија у Нишу о животу у пограничју⁴ у југоисточној Србији. Рад се заснива на анализи садржаја једногодишњег писања дневног листа *Народне новине* о пограничним општинама југоисточне Србије. Осим анализе квантитативне заступљености садржаја, анализиран је и квалитет извештавања, а у складу с тим задаци истраживања били су: (1) утврдити за-

³ Измишљен, сасвим неодговарајући назив, али се користи у литератури и међународној комуникацији.

⁴ О теоријским поимањима границе и пограничја видети у: Zanini, 2002.

ступљеност текстова о пограничју у југоисточној Србији и (2) утврдити начин на који се пише о пограничју у југоисточној Србији.

Индикатори заступљености текстова су:

(1) *број текстова* који се односе на пограничје у југоисточној Србији;

(2) *значај* који се придаје таквим текстовима (*врста текста* – вест, извештај, интервју, коментар, осврт, критички извештај, фелџтон, чланак, репортажа, преузети текст, антрфиле; *величина текста* и *опремљеност текста*⁵);

(3) *географска покривеност* (извештавање из различитих округа, укључујући и градске и сеоске средине).

Индикатори начина извештавања су:

(1) *садржај* текстова (теме);

(2) *функција наслова* (информативна, мобилизацијска, критичка, дискриминативна, сензационалистичка);

(3) *вредносна усмереност* текста (позитивна, негативна, неутрална);

(4) *намеравани ефекат* текста (информисање о одређеној појави, глорификовање одређене појаве, мобилисање на неку активност, дезавуисање одређене појаве или критички приступ).

УЗОРАК ИСТРАЖИВАЊА

Изворна грађа која је темељ анализе обухвата извештавање о пограничним општинама југоисточне Србије у нишком дневном листу *Народне новине* у периоду од 1. марта 2011. до 29. фебруара 2012. године. Анализирани су текстови у сваком броју новина током сваког месеца чиме су се настојале избећи сезонске варијације, као и неуједначеност у заступљености различитих садржаја током недеље (154 броја новина и 263 текста; табела 1).

Основна јединица анализе садржаја је објављени текст о пограничју у југоисточној Србији. Тематска категоризација прилога одређена је двоструким захтевима: с једне стране, она је морала бити довољно опсежна да обухвати разноврсност садржаја, а с друге, морала је остати у довољној мери ограничена, како се не би расплинула у детаљима, због чега би био онемогућен увид у главне категорије и трендове. Сваки текст је сврстан у одређену категорију, али су у циљу очувања разноврсности садржаја конкретизоване основне теме.

⁵ Место на коме се налази текст у новинама је такође значајан индикатор видљивости (на почетним, средњим или завршним страницама). Међутим, у *Народним новинама* су сви текстови о пограничју на 15. страници (рубрика „Срез“), тако да посебна анализа није била потребна.

На тај начин је омогућена процена који се аспекти живота у пограничју југоисточне Србије углавном прате у штампаним медијима, који су аспекти занемарени (уопште нису присутни или су присутни веома мало), али и које су теме везане за конкретне догађаје и локалне специфичности (Милошевић & Стојић Атанасов, 2003, стр. 63).

О ЛИСТУ НАРОДНЕ НОВИНЕ

Народне новине, које су почеле да излазе још 18. октобра 1944. године, а од 1. маја 1949. као орган Обласног одбора Народног фронта Нишке области, касније и под патронатом Социјалистичког савеза радног народа Ниша, биле су недељне све до 1. јануара 1971. године. Од тада, највише захваљујући Веселину Илићу, знаменитом нишком политичком, културном и научном посленику,⁶ излазе свакодневно (суботом и недељом двоброј) у окриљу Новинско издавачке установе „Народне новине“ (опширније Ђорђевић, 2012). Данас су у „приватним рукама“ и без ранијег сјаја. Заправо рубрика „Срез“, чији наслов вуче корен из чињенице да је донедавно Срез нишки обухватао садашње округе – Топлички, Нишавски и Пиротски, можда је некакав доказ да приватизовано гласило, још увек тумарајући у профилисању, колико-толико брине и о јавном добру и општедруштвеним интересима. Било како било, за похвалу је то што су *Народне новине* опстале као једини дневни лист у Републици Србији јужно од престонице.⁷

КВАНТИТАТИВНА ЗАСТУПЉЕНОСТ, ОПРЕМЉЕНОСТ И ВЕЛИЧИНА ТЕКСТОВА О ПОГРАНИЧЈУ У ЈУГОИСТОЧНОЈ СРБИЈИ

У периоду од 1. марта 2011. године до 29. фебруара 2012. године у 154 броја новина објављена су 263 текста о пограничним општинама у југоисточној Србији (табела 1). На основу приказаних података, с једне стране, може се видети да велики број штампаних примерака није имао текстове о пограничју у југоисточној Србији, а с друге, да је просечан број текстова 1,7. Разлика се може уочити у односу на укупан број текстова и у односу на укупан број новина које садрже текстове о пограничју. Највећи просек је у марту и у априлу, сходно броју новина које су писале о пограничју, а уколико се посматра само број објављених текстова највише их је у периоду од септембра до децембра.

⁶ О њему више у: Крстић, 1993; Ђорђевић, 2003.

⁷ Још само у Новом Саду излазе два дневника.

Табела 1: Заступљеност текстова о пограничју у југоисточној Србији

Table 1: Presence of texts on the border regions in southeastern Serbia

Месец	Број новина	Број текстова	%	Просечан број текстова
2011. година				
март	4	11	4,2	2,8
април	8	16	6,1	2
мај	6	9	3,4	1,5
јун	9	16	6,1	1,8
јул	8	17	6,5	0,1
август	10	15	5,7	1,5
септембар	20	34	12,9	1,7
октобар	19	28	10,6	1,5
новембар	21	35	13,3	1,7
децембар	23	41	15,6	1,8
2012.				
јануар	15	24	9,1	1,6
фебруар	11	17	6,5	1,5
Укупно	154	263	100,0	1,7

Текстови о пограничју су на 15. страници у новинама (рубрика „Срез“).⁸ Како *Народне новине* имају 24 странице, а рубрика је на крају друге трећине, њен положај је сасвим задовољавајући. Поред места у новинама (почетне странице, у средини или завршне) опремљеност и величина су важни критеријуми, који показују значај који се придаје одређеном напису, узимајући као претпоставку да значајне теме заузимају већу површину и да су текстови са таквим темама опремљенији.

У овом раду је као потпуно опремљен чланак одређен онај који има наднаслов, наслов, поднаслов и фотографију. У ту категорију је сврстан и текст коме недостаје само један од наведених елемената. Делимично опремљен текст је онај коме недостају два елемената, а као слабо опремљен третиран је онај који има само наслов. Анализом садржаја утврђено је да је најмањи број потпуно опремљених текстова (14,8%), док је број делимично опремљених или слабо опремљених текстова приближно једнак (41,8 наспрам 43,4%) (табела 2).

⁸ Који пут, али заиста ретко, деси се да због ексклузивности и обима спортске рубрике „пограничје“ оде на страницу-две испред.

Табела 2: Опремљеност текста

Table 2: Text elements

	Број текстова	%
Потпуно опремљен	39	14,8
Делимично опремљен	110	41,8
Слабо опремљен	114	43,4
Укупно	263	100,0

Површина странице (штампани део) у *Народним новинама* је 813,96 cm^2 . Анализирано је да ли чланак о пограничју доминира на читавој страници (већи од половине или мањи од половине странице) или доминира на половини странице (већи од четвртине или мањи од четвртине странице). Текстови су подељени на основу три критеријума:

- а) текст $\leq \frac{1}{4}$ (мањи или 203,49 cm^2);
- б) $\frac{1}{4} < \text{текст} < \frac{1}{2}$ (од 203,50 до 406,97 cm^2);
- в) текст $\geq \frac{1}{2}$ (406,98 cm^2 или већи).

У складу с тим, дефинисане су три групе:

- а) текст не доминира;
- б) текст доминира у односу на половину странице;
- в) текст доминира у односу на читаву страницу.

Највише је текстова који заузимају $\frac{1}{4}$ или мање од $\frac{1}{4}$ странице, односно оних који не доминирају (табела 3 и 4).

Табела 3: Величина текста без фотографије

Table 3: Text size without photographs

	Број текстова	%
Текст не доминира	128	97,7
Текст доминира у односу на половину странице	3	2,3
Текст доминира у односу на читаву страницу	-	-
Укупно	131	100,0

Од укупно 263 текста, 131 није пропраћен фотографијом (49,8%), док се уз 132 налази фотографија (50,2%). Број прилога који доминирају у односу на половину странице се повећао више пута захваљујући фотографијама, а издвојила су се и два текста која доминирају у односу на читаву страницу (табела 4). У даљем коментару биће истакнуто о којој тематици и о којим општинама је реч у доминирајућим и потпуно опремљеним текстовима.

Табела 4: Величина текста са фотографијом

Table 4: Text size with photographs

	Број текстова	%
Текст не доминира	75	56,8
Текст доминира у односу на половину странице	55	41,7
Текст доминира у односу на читаву страницу	2	1,5
Укупно	132	100,0

**ТЕМАТСКА ЗАСТУПЉЕНОСТ ТЕКСТОВА О ПОГРАНИЧЈУ
У ЈУГОИСТОЧНОЈ СРБИЈИ**

Највећи број чланака о пограничју у југоисточној Србији (83) односио се на *квалитет живота* (31,6%) (табела 5). У оквиру ове категорије најчешће се писало о инфраструктурној опремљености насеља, о улагањима у инфраструктуру и о комуналним радовима (31,7%), а знатно ређе о животном стандарду и сиромаштву становништва (6,1%), привременом запошљавању путем јавних радова (4,9%), изградњи купалишног комплекса (4,9%), животу „обичних“ људи (3,7%), дуговању грађана за грејање и електричну енергију (3,7%) и о старењу становништва (негативан природни прираштај, низак наталитет, пораст броја абортуса и развода, опадање броја склопљених бракова) (3,7%). По два записа су о подстицању наталитета (новчана помоћ за треће и свако наредно дете, помоћ незапосленим трудницама и финансирање вантелесне оплодње) и о запошљавању приправника.

Табела 5: Заступљеност тема у анализираним текстовима

Table 5: Presence of topics in analysed texts

	Број текстова	%
Политика	4	1,5
Економија	29	11,0
Култура	42	16,0
Образовање	20	7,6
Религија	2	0,8
Квалитет живота	83	31,6
Спорт	8	3,0
Здравство	11	4,2
Социјална заштита	5	1,9
Екологија	5	1,9
Медији	3	1,1
Прекогранична сарадња	5	1,9
Пољопривреда	15	5,7
Проблеми	24	9,1
Остало	7	2,7
Укупно	263	100,0

Остале теме су заступљене само са по једним текстом: криминал (крађа бакарних казана за печење ракије); положај жена у селима (могућност ангажовања, израда ручних радова); села која нестају (миграције и старење становништва)⁹; хуманост на делу (четири текста посебно: удружење жена пружа помоћ сиромашним старијим људима;¹⁰ обезбеђен комби за превоз деце са посебним потребама; детету поклонили апарат за мерење шећера у крви; хуманитарна организација доставила храну и средства за хигијену завејаним селима); дуг за воду (дугују грађани, привреда и власници локала); проглашење заслужних грађана; развој туризма уз помоћ Уједињених нација (пројекат обуке сеоског становништва за унапређивање и развој туризма); општина помаже венчања (100.000 динара за први брак); зграда општине уводи централно грејање; помоћ незапосленима да започну развој сопствених пословних делатности; повећање износа приликом остваривања додатних права из области друштвене бриге о деци; конкурси за помоћ деци и младима; новчана помоћ за прворођену бебу; обезбеђена средства за продужетак рада Народне кухиње; запошљавање особа са инвалидитетом; повезивање радног стажа за раднике у пропалим предузећима како би могли да оду у пензију; изградња обилазнице са мостовима и без тунела¹¹; мештани негодују јер немају ниједну банку, мењачницу нити банкомат; почела са радом Канцеларија за младе; изградња дечијих установа; у школи инсталирано грејање; најјужнија српска општина добила катастар; почиње пројекат „Борба против дроге“; реновира се Дом ученика; изградња базена; штрајк радника; несметано грејање до краја сезоне.

Након квалитета живота највише се писало о *култури* (16%), али је скоро дупло мање текстова (42) са овом тематиком. Највећи број текстова из ове категорије (21,4%) односио се на писање, штампање и промоције књига, а затим на позоришне представе (премијере и награде, 19%). На неговање традиције се односило 16,7% текстова, а 14,3% на рад народне библиотеке (електронска база публикација; Министарство културе Републике Србије поклонило књиге библиотеци; награда за значајан успех; књижевно вече; интернет читаоница). О изложбама се писало 11,9%, а о фестивалу рок бендова, фестивалу стрипа и смотре дечијег стваралаштва 7,1%. О летњим културним садржајима, концерту класичне музике, конкурсима за најбољу

⁹ Детаљније о томе и уопште о селу на граници у књизи *Село у пограничју* (Ђорђевић и други, 2012).

¹⁰ Више о солидарности са сиромашнијим и старијим људима у: Милошевић Радуловић, 2012; Рашевић, 2012.

¹¹ О саобраћајној инфраструктури у источној и југоисточној Србији у: Стефановић, 2012.

стару фотографију о култури и историји и о конаку малог Ристе, у којем је смештен музеј, извештавало се у по једном чланку.

Економска проблематика заступљена је у 29 написа (11%). При томе треба имати у виду да се у 51,7% случајева извештавало о инвестицијама (млекара, хотели, спортска хала, ливница, нове машине), у 13,8% о економском развоју, у 10,3% о замени некретнина (замена станова за Дом војске), док су остале теме присутне само са по једним текстом: проширење највеће производне слободне зоне у Србији, производња и извоз се настављају, али не и запошљавање нових радника, субвенције за израду ХАСАП (НАССР) стандарда, контрола и евидентирање пореских пријава, маркетинг ради унапређивања продаје производа и понуде услуга, проблеми у пословању због недовољног снабдевања сировинама, расподела општинског буџета.

Посебно су издвојени чланци *о проблемима* у пограничју у југоисточној Србији. Таквих текстова има укупно 24 или 9,1%. Од укупно 24 текста у 60% се извештавало о невољама због снега (ванредна ситуација, помоћ општинама погођеним снежним невременом, последице снежног невремена – покидани делови далековода, саобраћај отежан због снега). Три текста (12%) су извештавала о бојкоту пописа од стране Албанаца и неких ромских породица, а по један о следећим проблемима: превоз деце; удвостручени пожари на отвореном; очекује се статус града али без одговора; пресушио сеоски водовод; изгореле боровнице; појавиле се лисице.

Образовању је посвећено 20 текстова (7,6%). Два су извештавала о стипендијама за студенте, два о томе да средњошколци уписују факултет у Бугарској јер њихова влада обезбеђује смештај у дому, месечну стипендију од 45 евра и дипломе се признају у Европској унији, а два о отварању одељења Економског факултета у Бујановцу. О осталим темама из образовања извештавало се само у по једном чланку: семинар о инклузивном образовању; отварање „Школе нових лидера“; пројекат „Образовна инклузија Рома“; инклузивно образовање за децу са посебним потребама; у гимназији ускоро настава и на француском; семинар „Развој пословног плана“ ради унапређивања знања у области креирања бизнис планова; ученици основне школе освојили неколико награда на драмском фестивалу у Новом Саду; проглашени добитни признања „Свети Сава“ у области предшколског, основног и средњег образовања; нови пројекта „Мој матерњи језик“ и „Друга шанса“ (за стицање основног образовања); у основној школи окружна смотра рецитатора; ученици средње музичке школе организовали хуманитарни концерт; петодневна радионица за талентоване основце и средњошколце за информатику и развој софтвера; стипендије за ученике средњих школа; међународна сарадња партнерских школа које имају исте смерове.

Пољопривреди је посвећено 15 текстова (5,7%). Четири текста (26,7%) су се односила на развој сточарства (Министарство пољопривреде финансира куповину приплодних јуница и поделиће их регистрованим домаћинствима), два (13,3%) на сетву пшенице, два на добар род и откуп дувана, а по један напис извештавао је о: средствима за развој пољопривреде из општинских буџета; ангажовању агронома као саветодавца ради бољег развоја пољопривреде; наградама на Сајму пољопривреде у Новом Саду; великом интересовању за пољопривредне кредите; завршеној жетви; субвенцијама за обноу плантажа; одобреним премијама за стеоне јунице.

Још мањи број написа (11) је посвећен *здравству* (4,2%). Три текста (27,3%) су извештавала о запошљавању лекара на иницијативу општине, два (18,2%) о повећању доступности услуга здравствене заштите осетљивим популационим групама, а по један текст посвећен је: куповини новог апарата за ултразвук (за дијагностику срчаних болести и болести крвних судова); стратешком програму Дома здравља; лекарима који су враћени на посао одлуком инспекције; успешном раду Дома здравља; поклону локалне самоуправе породилишту и поклону Владе Јапана (болница добила мамограф и скенер).

Спорту је посвећено свега 8 текстова (3%). Сви су извештавали о различитим спортским активностима: освајање медаља на карате турниру; отварање скијашке сезоне и школе спортова; традиционални турнир у малом фудбалу; активности и признања Савеза извиђача; отворено клизалиште код спортске хале; играње пријатељских утакмица; стипендије спортистима са инвалидитетом; једина такмичарка у бодибилдингу.

У категорију „*остало*“ сврстано је 7 чланака (2,7%), а теме су: промена назива улице; уклањање заосталих касетних бомби; награда за најбољу брошуру „Сеоски туризам“; пројекат туристичке сигнализације; 110 година постојања ловачког друштва „Видлич“; акција прикупљања потписа за формирање Регионалне комисије за утврђивање података у вези са бројем пострадалих и несталих за време рата у бившој СФРЈ у периоду од 1991. до 2001. године.

Остале теме су заступљене са по пет или мање текстова. У по пет прилога извештавало се о социјалној заштити, екологији и прекограничној сарадњи, у четири о политици, у три о медијима и свега у два текста о религији. Када је реч о *социјалној заштити* два текста од укупно пет (40%) извештавала су о раду Народне кухиње, а по текст се односио на хуманитарну помоћ старачким домаћинствима, заштити деце без родитељског старања и увођењу нових услуга социјалне заштите за децу са посебним потребама. Из области *екологије* два текста од укупно пет (40%) извештавала су о акцији поделе бесплатног шумског садног материјала, а по један запис се односио на регионалну депонију (издвајање и рециклажу свих врста секун-

дарних сировина), на „плућа града“, тј. на несређене паркове зарасле у траву и коров и на проблем управљања комуналним отпадом (чекају се дародавци као подршка, пре свега за набавку механизације). *Прекогранична сарадња* је у три од укупно пет текстова (60%) приказана кроз пројекте о прекограничном партнерству, а два текста из ове категорије се односе на: припрему пројеката за прекограничну сарадњу и на отварање новог граничног прелаза код Босилеграда. *Политичке теме* су заступљене у четири чланка (1,5%). Текстови су извештавали о томе да постоји могућност контакта са сарадницима омбудсмана видеолинком из Народне библиотеке и да грађани могу да укажу на неправилности у раду државних и општинских органа; да је изабран нови председник општине; да је одбијен предлог да се смањи број одборника и чланова Општинског већа и да је заменик председника општине Бујановац напустио Партију за демократско деловање и основао нову Демократску партију. О *медијима* су присутна само три текста: тешка финансијска ситуација локалне телевизије; општина помаже локална средства за масовно преношење порука; заказана четврта аукцијска продаја локалног радија. *Религија* се помиње у два текста (0,8%): први прилог је извештавао о обнављању крста св. Вазнесења, а други о манастиру св. Ђорђа (познатом као Темска).

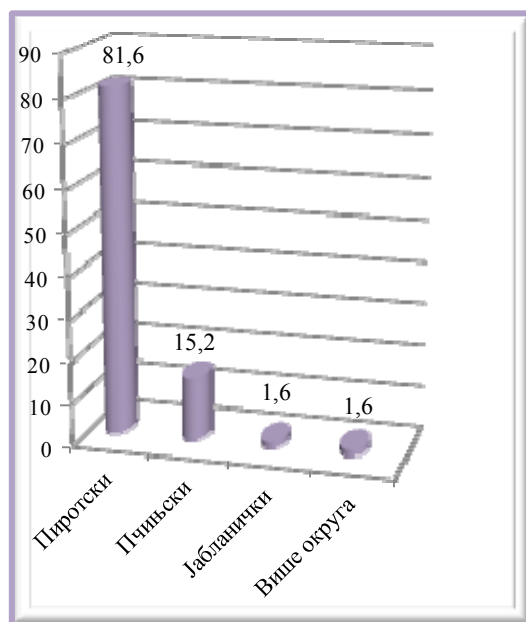
Резултати истраживања показују да је за *Народне новине* карактеристично посматрање пограничја у југоисточној Србији углавном из угла квалитета живота. Недостаје дубље упознавање са начином живота, религијом, верским и народним обичајима, као и са актуелним културним стваралаштвом. Садржаји о култури не омогућавају читаоцима увид у свакодневни живот људи са границе.

ГЕОГРАФСКА ПОКРИВЕНОСТ И ИЗВЕШТАВАЊЕ ИЗ ГРАДСКИХ/СЕОСКИХ СРЕДИНА

Уколико се текстови анализирају са становишта географске покривености, односно извештавања из градских и/или сеоских подручја уочава се да *Народне новине* најчешће пишу о дешавањима у градском атару. Од укупно 263 прилога, само градска средина помиње се у 236 (89,7%), градска и сеоска у 20 текстова (7,6%) и само сеоска у седам текстова (2,7%). То значи да се рачунајући и заједничке текстове (у којима се извештавало и о једној и о другој) урбана средина помиње укупно 256 пута, а рурална 27 пута.

Чланци у којима се помињу пограничне градске средине су груписани према окрузима да би се уочило о којим окрузима се највише пише, а који су занемарени. На основу података приказаних на графикону 1 може се констатовати да се највише писало о Пиротском округу (укупно 209 текстова), знатно мање о Пчињском (39

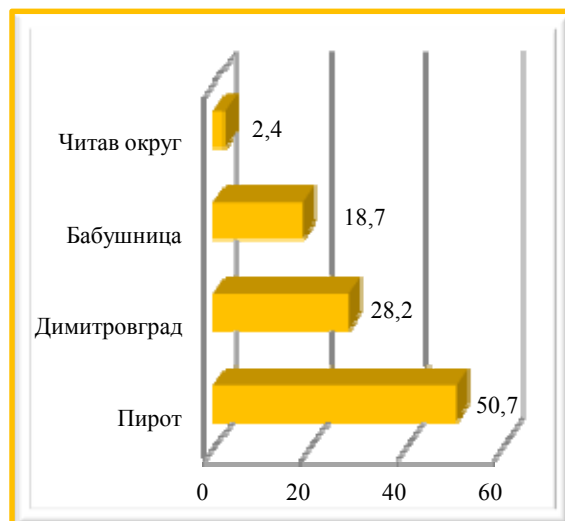
текстова) и најмање о Јабланичком (четири текста). Већи број округа помиње се у четири текста (Пчињски и Јабланички у три текста и Јабланички, Пиротски и Пчињски у једном тексту).

Графикон 1: Број текстова по окрузима (%)

Graph 1: Number of texts per district (%)

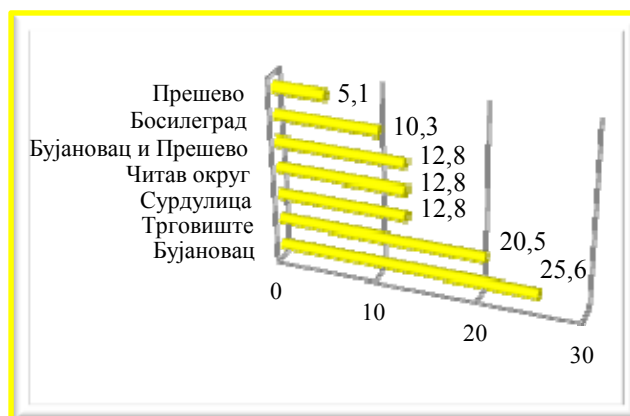
Интересантно је погледати о којим општинама се највише писало у појединим окрузима, односно да ли су подједнако заступљене све пограничне општине или су неке маргинализоване. Што се тиче Пиротског округа (209 текстова) заступљени су текстови о свим пограничним општинама (Бабушница, Димитровград и Пирот), али се највише писало о општини Пирот (106 текстова, 50,7%), знатно мање о општини Димитровград (59 текстова, 28,2%) и најмање о општини Бабушница (39 текстова, 18,7%). У пет текстова (2,4%) се помиње читав округ (графикон 2).

Графикон 2: Пиротски округ (%)

Graph 2: Pirotdistrict (%)

У Пчињском округу се такође писало о свим пограничним општинама (39 текстова), али је највећи број текстова о општини Бујановац (10 текстова, односно 25,6%). Следи општина Трговиште (осам текстова, 20,5%), општина Сурдулица (пет текстова, 12,8%), општина Босилеград (четири текста, 10,3%) и на крају општина Прешево (два текста, 5,1%). У пет текстова (12,8%) помиње се читав округ, а такође у пет текстова општина Бујановац и општина Прешево заједно (графикон 3).

Графикон 3: Пчињски округ (%)

Graph 3: Pčinja District (%)

О Јабланичком округу су написана четири прилога, а сви се односе на Црну Траву. Написи у којима се помиње већи број округа (такође четири текста) су о Пчињском и Јабланичком округу (три текста: Трговиште и Црна Трава; Прешево и Црна Трава; Босилеград, Сурдулица, Трговиште и Црна Трава) и о Јабланичком, Пчињском и Пиротском округу (1 текст: Црна Трава, Сурдулица, Босилеград, Трговиште, Пирот, Димитровград и Бабушница).

Као што је већ истакнуто, село се помиње у 27 текстова. Највећи број њих односио се на Пиротски округ – укупно 26 (из општине Пирот десет, из општине Бабушница девет, из општине Димитровград пет и на крају, заједно из Пирота и Димитровграда се помињу у два), а само један се односио на Пчињски округ (општина Бујановац). Сеоски крајеви из Јабланичког округа нису помињани.

Села поред Пирота о којима се писало су: Суково, Темска (два пута), Крупац (два пута), Пољска Ржана (два пута), Градашница (два пута), Бериловац, Бело Поље (два пута), Покревеник, Понор, Рсовац; око Бабушнице: Стрелац (четири пута), Раљина (два пута), Валниш (два пута), Звонце (два пута), Студена, Дучевац, Кијевац, Стол, Крњино, Љуберађа, Црвена Јабука (три пута), Раков Дол (два пута), Радосињ (два пута), Радошевац, Ракита, Нашушковица, Пресека, Берин Извор, Јасенов Дел и Врело; поред Димитровграда: Куса Врана, Искровци, Изатовци, Жељуша (три пута), Пертлаш и подручја: Забрђе, Висок, Дерекул и Бурел; крај Бујановца: Зарбинце.

ТЕМАТСКА ЗАСТУПЉЕНОСТ ТЕКСТОВА У ОКРУЗИМА (ГРАДСКИМ И СЕОСКИМ СРЕДИНАМА)

У вези са темама о којима *Народне новине* пишу могу се уочити специфичности у односу на округе, али и унутар њих. Резултати анализе садржаја су показали да се градске средине помињу у 236 прилога, сеоске у седам, а градске и сеоске заједно у двадесет. Тако се град помиње у укупно 256 текстова. Теме карактеристичне за Пиротски и Пчињски округ приказане су у табели 6. За разлику од Пиротског округа у коме су заступљене све теме, у Пчињском округу нема чланака о култури, религији, спорту, здравству и медијима, а најбројнији су они о квалитету живота и о свакојаким проблемима у округу. У Пиротском округу такође преовлађују текстови о квалитету живота, али након тога следе о култури, економији, образовању, пољопривреди и здравству.

Табела 6: Заступљеност тема у Пиротском и Пчињском округу
(градске средине)

Table 6: Presence of topics in the Pirot and Pčinja Districts
(urban environments)

ТЕМЕ:	ПИРОТСКИ ОКРУГ		ПЧИЊСКИ ОКРУГ	
	Број текстова (209)	%	Број текстова (39)	%
Политика	3	1,4	1	2,6
Економија	26	12,4	3	7,6
Култура	42	20,1	-	-
Образовање	14	6,7	5	12,8
Религија	2	1,0	-	-
Квалитет живота	61	29,2	16	41,0
Спорт	8	3,8	-	-
Здравство	11	5,3	-	-
Социјална заштита	4	1,9	1	2,6
Екологија	4	1,9	1	2,6
Медији	3	1,4	-	-
Прекогранична сарадња	4	1,9	1	2,6
Пољопривреда	13	6,2	2	5,1
Проблеми	8	3,8	8	20,5
Остало	6	2,9	1	2,6

Прилози који се односе на Јабланички округ (четири) баве се проблемима овога краја, а у текстовима у којима се помиње већи број округа реч је о квалитету живота (један текст) и о проблемима округа (три текста).

а) Пиротски округ

Највећи број текстова из Пиротског округа односио се на општину Пирот (табела 7)¹². Може се јасно уочити да је највише простора посвећено квалитету живота, а затим култури и економији. Остале теме су заступљене у знатно мањем броју – образовање седам текстова, здравство и пољопривреда шест, док су у пет или мање чланака у једногодишњем писању анализираних новина заступљене спортске вести, екологија, социјална заштита, религија, медији, прекогранична сарадња и значајнији општински проблеми.

¹² У табели 7. и 8. приказан је само број тема ради прегледности.

Табела 7: Заступљеност тема – Пиротски округ (број текстова)

Table 7: Presence of topics – the Pirot District (number of texts)

Општине	Пирот	Димитровград	Бабушница	Читав округ
Тематске области				
Политика	-	2	1	-
Економија	17	7	2	-
Култура	21	13	8	-
Образовање	7	4	3	-
Религија	1	1	-	-
Квалитет живота	30	12	17	2
Спорт	5	2	1	-
Здравство	6	5	-	-
Социјална заштита	2	1	-	1
Екологија	2	-	1	1
Медији	3	-	-	-
Прекогранична сарадња	2	1	1	-
Пољопривреда	6	5	1	1
Проблеми	3	1	4	-
Остало	1	5	-	-
Укупно	106	59	39	5

Од укупно 30 прилога посвећених *квалитету живота* пет се односило на инфраструктурну опремељеност насеља (16,7%), четири на привремено запошљавање путем јавних радова (13,3%), два на дуговање грађана за грејање и електричну енергију (6,7%), а по један напис извештавао је о: животу „обичних људи“; започетом пројекту који се тиче положаја жена у селима општине Пирот; старењу становништва, ниском наталитету, порасту броја абортуса и развода и опадању броја склопљених бракова; несметаном грејању до краја сезоне; дуговању за воду (грађана, привреде и власника локала); помоћи незапосленима да започну развој сопствених пословних делатности; проглашењу заслужних грађана општине Пирот поводом Дана града; конкурсима за пројекте за помоћ деци и младима; отварању нових радних места – запошљавању приправника; томе да су обезбеђена средства за рад Народне кухиње; запошљавању особа са инвалидитетом; иницијативи самосталног синдиката у Пироту да се повеже радни стаж за више од 600 радника у пропалим предузећима, чиме би стекли услове за пензију; изградњи дечијих установа; томе да је општина обезбедила средства за грејање у школама; почетку пројекта „Борба против дроге“; реновирању Дома ученика у Пироту; изградњи базена у Пироту; развоју туризма уз помоћ УН.

Из области *културе* највећи број текстова (шест) се односио на неговање традиције (28,6%), четири (19,0%) на писање, штампање и промоцију књига, три (14,3%) на позоришне представе, премијере и награде, 2 (9,5%) на рад Народне библиотеке и два (9,5%) на одржавање фестивала стрипа и рок састава. По један чланак је извештавао о: Пиротском лету (20 културних садржаја); концерту класичне музике; конкурс за најбољу стару фотографију о култури и историји; коначу малага Ристе у којем је смештен музеј.

Из сфере *економије* се највише писало о инвестицијама (девет текстова, 52,9%). Реч је о улагању у млекарну Пирот, реконструкцији стадиона у Пироту, спортске хале и изградњи хотела на Старој планини. Након тога се највише писало о привредном развоју (четири текста, 23,5%), а по један напис је извештавао о расподели општинског буџета Пирот, продаји Дома војске у Пироту (могућност замене за станове) и проширењу слободне зоне Пирот, највеће производне слободне зоне.

Потом следе прилози о *образовању*. Два текста (28,6%) су се тичала студентских стипендија и могућности запошљавања по завршетку студија, а по један је извештавао о: образовној инклузији Рома; ученицима основне школе Свети Сава из Пирота који су освојили неколико награда на драмском фестивалу у Новом Саду; проглашењу добитника признања „Свети Сава“ у области предшколског, основног и средњег образовања; Високој школи струковних студија за образовање васпитача из Пирота, која је у сарадњи са сервисом Microsoft-a организовала петодневну радионицу за талентоване основце и средњошколце за информатику и развој софтвера; томе да представници Економске школе из Пирота (ученици и професори) путују у Немачку у оквиру пројекта „Партнерство на делу“ (реч је о међународној сарадњи партнерских школа које имају исте смерове, а у циљу размене искуства).

О *здравственој заштити* је објављено шест прилога, а три од тога разматрају запошљавање лекара на иницијативу општине Пирот. По један текст је извештавао о томе да су одлуком инспекције лекари враћени на посао, да је локална самоуправа поклонила пиротском породилиштву спаваћице и постељину и да је пиротска болница добила мамограф и скенер (поклон Владе Јапана).

Исто толико чланака (шест) је штампано и о *пољопривреди*. Половина текстова се односила на то да Министарство пољопривреде финансира куповину приплодних јуница које ће поделити регистрованим домаћинствима, а половина је извештавала о великом интересовању становника општине Пирот за пољопривредне кредите, о завршеним жетвеним радовима и о субвенцијама за обнову плантажа.

Спортске теме су заступљене у пет прилога: отварање скијашке сезоне и школе спортова на Старој планини; активности и признања Савеза извиђача у Пироту; отворено клизалиште код спортске

хале „Кеј“ у Пироту; уговори за стипендије спортистима са инвалидитетом; једина такмичарка у бодибилдингу из Пирота.

О *медијима* је писано у три текста – лоша финансијска ситуација Телевизије Пирот; општина Пирот помаже локалне медије; заказана четврта аукцијска продаја Радио Пирота. Такође, кроз три текста *Народне новине* су сведочиле о проблемима у Пироту: Пирот тражи статус града али још увек без одговора; ванредна ситуација због снега; помоћ општинама и последице снежног невремена (отежан саобраћај).

Два текста пишу о *социјалној заштити*: један о томе да је обезбеђен рад Народне кухиње у Пироту за најсиромашније, а други о заштити деце без родитељског старања. *Прекогранична сарадња* је такође заступљена у два прилога: припрема пројеката за прекограничну сарадњу и пројекат о прекограничном партнерству (пиротско удружење „Пиргос“ и „Знание“ из Ловеча у Бугарској). И о *екологији* постоје само два текста: о бесплатном шумском садном материјалу (ЈП „Србијашуме“ – Шумско газдинство из Пирота је покренуло акцију).

О општини Димитровград има знатно мање текстова, а већина је обрађивала културу, квалитет живота и економију. Из области *културе* најчешће се писало о позоришту (о представама, промоцијама и наградама) (пет текстова, 38,5%), затим о раду Народне библиотеке (четири текста, 30,8%), о штампању, писању и промоцији књига (три текста, 23,1%), док је најмање написао о изложбама (један напис, 7,7%). О *квалитету живота* може се створити слика на основу следећих садржаја: инфраструктурна опремељеност насеља (осам текстова, 66,7%); подстицање natalитета (новчана помоћ за треће и свако наредно дете, помоћ незапосленим трудницама, финансирање вантелесне оплодње) (два текста, 16,7%); новчана помоћ за прворођену бебу (један текст, 8,3%); изградња обилазнице око Димитровграда са мостовима без тунела (финансира Светска банка) (један текст, 8,3%). Према заступљености следе *економске теме*. Два текста (28,6%) су извештавала о инвестицијама, а по прилог: о томе да због економске кризе конфекција у Димитровграду не запошљава нове раднике, али наставља производњу и извоз; о субвенцијама за израду ХАСАП (НАССР) стандарда; о контроли и евидентирању пореских пријава; о маркетингу ради унапређивања продаје производа и понуде услуга; о замени некретнина. О *здравственој заштити* се писало у пет текстова. Два текста (40%) се односе на повећање доступности услуга здравствене заштите осетљивим популационим групама – пројекат „Мој лекар у мојој кући“, а по један текст извештава о куповини новог апарата за ултарзвук за дијагностику срчаних болести и болести крвних судова, затим о стратешком програму Дома здравља у Димитровграду и о његовом успешном раду. О *пољопривреди* има пет прилога. Два текста (40%) су извештавала о се-

тви пшенице, а три о томе: да Министарство пољопривреде финансира куповину приплодних јуница које ће поделити регистрованим домаћинствима; да су обезбеђена средства за развој пољопривреде из општинског буџета – набавка механизације, уређење и изградња нових објеката; да су млекари из Димитровграда освојили девет награда на сајму пољопривреде у Новом Саду. Текстови о *образовању* (четири) информишу о: семинару „Развој пословног плана“ ради унапређивања знања у области креирања бизнис планова; најбољем раду на тему „Мој матерњи језик“ и пројекту „Друга шанса“ (за стицање основног образовања); активностима ученика средње музичке школе у Димитровграду, који су организовали хуманитарни концерт, а средства су намењена деци са посебним потребама); интересовању средњошколаца из Димитровграда за студирање у Бугарској, јер њихова Влада обезбеђује смештај у дому и месечну стипендију од 45 евра, а дипломе се признају у Европској унији.

Политичке теме су присутне у два текста. Писало се о томе да постоји могућност контакта са сарадницима омбудсмана (видеолинком из Народне библиотеке и да грађани могу да укажу на неправилности у раду државних и општинских органа) и да је изабран нови председник општине. Свега два текста прате *спортска дешавања*: традиционални турнир у малом фудбалу и пријатељске утакмице.

По један чланак је извештавао о *религији* (обновљен крст светог Вазнесења у Димитровграду), *социјалној политици* (хуманитарна помоћ старачким домаћинствима), *прекограничној сарадњи* (сарадња општине Димитровград и Драгоман из Бугарске; општине су побратимљене одлуком Ресорног министарства у Влади Републике Србије) и *проблемима* у општини (појавиле се лисице у општини Димитровград).

У категорију „*остало*“ спада: награда за туристичку организацију Димитровград – најбоља брошура „Сеоски туризам“; пројекат туристичке сигнализације; 110 година постојања ловачког друштва „Видлич“; акција прикупљања потписа за формирање регионалне комисије за утврђивање података у вези са бројем пострадалих и несталих за време рата у бившој СФРЈ у периоду 1991. до 2001. године.

О општини Бабушница је још мањи број прилога. Седамнаест је извештавало о *квалитету живота* – четири о инфраструктурној опремљености насеља, четири о изградњи купалишног комплекса у Бабушници, два о животном стандарду и сиромаштву, а по један чланак се односио на следеће садржаје: криминал (крађа бакарних казана за печење ракије); општина Бабушница помаже венчања (сто хиљада динара за први брак); удружење жена помаже сиромашним старијим људима; обезбеђен комби за превоз деце са сметњама у развоју (донација аустралијске амбасаде); хуманост на делу (детету из општине Бабушница Отворена забавна школа фудбала и америчка

амбасада у Београду поклонили апарат за мерење шећера у крви; хуманитарна организација „Лужничке рукотворине“ из Бабушнице помаже становницима завејаних села у општини Бабушница тако што им доставља храну и средства за хигијену); у Бабушници почела са радом канцеларија за младе. Знатно мањи број написа је из *културне* сфере – четири о изложбама, два о писању, штампању и промоцијама књига, један о неговању традиције и један о фестивалу дечијег стваралаштва. О *проблемима* у овој општини се писало у четири текста – три о ванредној ситуацији због снега (помоћ угроженима и последице снежног невремена) и један о свакодневним проблемима превоза путника, првенствено деце. Из области *образовања* је још мањи број текстова (свега три) – пројекат „Образовна инклузија Рома“; инклузивно образовање за децу са посебним потребама; окружна смотра рецитатора Бабушнице у основној школи „Деспот Стефан Лазаревић“. Што се тиче *економије*, само у два текста се писало о инвестицијама, а по један текст се односио на *политику* (одбијен предлог да се смањи број одборника и чланова Општинског већа), *спорт* (освајање медаља такмичара из Бабушнице на карате турниру који је одржан у Прокупљу), *екологију* (несређени паркови, „плућа града“ зарасла у траву и коров), *прекограничну сарадњу* (сарадња општине Бабушница и бугарског града Сливница – обнавља се зграда болнице у Бабушници и биће претворена у Центар за старије и изнемогле) и *пољопривреду* (одобрене премије за стеоне јунице).

О читавом округу, односно без издвајања посебне општине, писало се у пет текстова – два текста о квалитету живота (села нестају због миграција и старења становништва; отварање нових радних места); један из области социјалне заштите (увођење нових услуга социјалне заштите за децу са посебним потребама – пројекат за социјалну инклузију у области заштите деце са посебним потребама); један из екологије (издвајање и рециклажа свих врста секундарних сировина); и један из пољопривреде (ангажовање агронома на годину дана на подручју Пиротског округа као саветодавца ради бољег развоја пољопривреде у том крају).

Битно је погледати и дистрибуцију текстова о сеоским срединама у Пиротском округу. О сеоским срединама у општини Пирот написано је 10 прилога, у општини Бабушница девет, у општини Димитровград пет, а у општини Пирот и Димитровград заједно два текста. Теме које се односе на ове средине су: (1) општина Бабушница – један напис из економије (инвестиције), један из културе (изложбе), два из образовања (семинар о инклузивном образовању и инклузивно образовање за децу са посебним потребама), два о квалитету живота (инфраструктурна опремљеност насеља; криминал – крађа бакарних казана за печење ракије), и два о проблемима (ванредна ситуација због снега, помоћ општинама и последице снежног невреме-

на); (2) општина Димитровград – четири чланка о квалитету живота (два о инфраструктурној опремљености насеља, један запис о животу „обичних људи“ и други о новчаној помоћи за прворођену бебу у општини Димитровград) и текст о здравству (повећање доступности услуга здравствене заштите осетљивим популационим групама – пројекат „Мој лекар у мојој кући“); (3) општина Пирот – један текст о религији (манастир св. Ђорђе, познатији као Темска), осам о квалитету живота (три о инфраструктурној опремљености насеља, један запис о животу „обичних људи“, један чланак о положају жена у селима општине Пирот, могућност њиховог ангажовања израдом ручних радова и припремањем здраве хране, један текст о изградњи дечијих установа, један о томе да је школа добила грејање и један о развоју туризма уз помоћ УН) и један текст о проблемима (да је пресушио сеоски водовод); општина Пирот и Димитровград заједно – један напис о квалитету живота (о инфраструктурној опремљености насеља) и један о пољопривреди (да Министарство пољопривреде финансира куповину приплодних јуница и поделиће их регистрованим домаћинствима).

Функција наслова текстова који се односе на Пиротски округ је углавном информативна (89%), затим сензационалистичка (6,7%), потом мобилизацијска (3,3%), критичка (0,5%) и информативна и критичка (0,5%). Текстови су потпуно опремљени 16,3%, делимично опремљени 41,1%, а лоше опремљени 42,6%. Посебан повод за писање већине текстова углавном није постојао, а за остале је био неки важан догађај попут потписивања споразума четири општине за увођење нових услуга социјалне заштите за децу са посебним потребама који је предат Министарству за социјални рад и социјалну политику, припрема Пирота за домаћина сусрета позоришта „Јоаким Вујић“, добијања значајних награда и тако даље. Намеравани ефекат чланака је у највећем броју информативан (88,5%), затим информативан и мобилизацијски (10,5%) и информативан и критички (1,0%). Текстови су у већини извештаји (65,1%), вести (32,5%), док су остале новинарске форме заступљене у веома малом проценту. Што се тиче вредносне усмерености, написи су у највећем броју вредносно неутрални. Већина је праћена фотографијама, али је само трећина њих функционално повезана са садржајем текста (остале су више илустративне). Што се тиче величине текста, у складу са наведеним критеријумима на почетку рада, 158 текстова није доминантно (101 без фотографије и 57 са фотографијом), 49 са фотографијом доминира на половини странице, а 2 са фотографијом доминирају у односу на читаву страницу.

б) Пчињски округ

Од укупног броја анализираних текстова за Пчињски округ (39) на општину Бујановац се односило десет, следи Трговиште са осам, затим Сурдулица са пет, Босилеград са четири и Прешево са

два написа. Бујановац и Прешево се помињу у пет чланака, а читав Пчињски округ у пет (табела 8).

Табела 8: Заступљеност тема – Пчињски округ (број текстова)

Table 8: Presence of topics – the Pčinja District (number of texts)

Општина	Бујановац	Трговиште	Сурдулица	Прешево	Босилеград	Бујановац и Прешево	Читав округ
Политика	1	-	-	-	-	-	-
Економија	1	-	2	-	-	-	-
Култура	-	-	-	-	-	-	-
Образовање	2	-	-	-	1	2	-
Религија	-	-	-	-	-	-	-
Квалитет живота	1	7	3	1	-	-	4
Спорт	-	-	-	-	-	-	-
Здравство	-	-	-	-	-	-	-
Социјална заштита	-	1	-	-	-	-	-
Екологија	1	-	-	-	-	-	-
Медији	-	-	-	-	-	-	-
Прекогранична сарадња	-	-	-	-	1	-	-
Пољопривреда	2	-	-	-	-	-	-
Проблеми	2	-	-	-	2	3	1
Остало	-	-	-	1	-	-	-
Укупно	10	8	5	2	4	5	5

За општину Бујановац ниједна тема није превлађујућа. Два прилога се односе на *образовање* (отворено одељење Економског факултета у Бујановцу), исто толико на *пољопривреду* (добар род и откуп дувана) и на *проблеме у општини* (ванредна ситуација због снега; помоћ општинама погођеним снежним невременом), а о *политици*, *економији*, *квалитету живота* и *екологији* у посматраном периоду је објављен само по један напис (заменик председника општине Бујановац напустио Партију за демократско деловање и основао нову Демократску партију; инвестије; инфраструктурна опремљеност насеља; проблеми управљања комуналним отпадом).

За разлику од Бујановца, најбројнији текстови о општини Трговиште су о *квалитету живота* (7 текстова). Међутим, само се један односио на *социјалну заштиту*, а о осталим темама (култура, образовање, спорт, економија и тако даље) се уопште није писало. Што се тиче квалитета живота два текста извештавају о животном стандарду и сиромаштву, два о старењу становништва, један о инфраструктурној опремљености насеља, један о томе да Трговиште не-

ма ниједну банку, банкомат нити мењачницу и један да зграда општине добија централно грејање.

Слична је ситуација са Сурдулицом. Присутне су само две теме, *квалитет живота* у три чланка (два о инфраструктурној опремљености насеља и један о штрајку радника у фабрици аутомобилских електромотора) и *економија* у два текста (инвестиције и снабдевање сировинама у фабрици стилског намештаја). Прешеви се посвећивала још мања пажња. У једногодишњем писању новина могу се видети само два текста посвећена овој општини (један текст се односио на *квалитет живота*, да је ова најјужнија српска општина добила катастар, а други на уклањање касетних бомби и сврстан је у категорију „остало“).

Ни о Босилеграду се није извештавало редовно. О њему се могу прочитати свега четири прилога – један о *образовању* (око 90% студената из Босилеграда уписује неки од факултета на Универзитету у Софији јер Бугарска нуди одличне услове за младе који су пореклом Бугари а живе у некој од земаља региона; општина помаже средњошкоцима да упишу неки од факултета у Софији тако што прима и прослеђује њихове захтеве за полагање пријемног испита, а организује и бесплатан превоз до Софије), други о *прекограничној сарадњи* (отварање новог граничног прелаза код Босилеграда) и два о *проблемима у општини* (изгореле боровнице на планини код Босилеграда; ванредна ситуација због снега).

О Бујановцу и Прешеви заједно писало се у пет текстова – два се односе на образовање (стипендије за ученике средњих школа; отворена школа „Нових лидера“ намењена матурантима средњих школа из Прешева и Бујановца), а три на проблеме у овим општинама (бојкот пописа; Албанци и неке ромске породице бојкотују попис). Такође се могу прочитати чланци о читавом Пчињском округу (укупно пет). Четири текста пишу о квалитету живота (животни стандард и сиромаштво; опада број ђака у основним школама; инфраструктурна опремљеност; дуговања грађана за електричну енергију и грејање), а један о проблемима округа (ванредна ситуација због снежног невремена).

Што се тиче написа о сеоским срединама у Пчињском округу, реч је о само једном тексту (општина Бујановац) који је извештавао о проблемима, односно о ванредној ситуацији због снега (помоћ угроженом становништву и последице снежног невремена).

Функција наслова прилога о овом округу је претежно информативна (89,7%), затим мобилизацијска (5,1%), критичка (2,6%) и сензационалистичка (2,6%). Потпуно је опремљено 5,1%, делимично је опремљено 46,2% док је лоше опремљено 48,7% текстова. Намеравани ефекат чланака је: информативан 74,4%, информативан и мобилизацијски 17,9%, критички 2,6%, информативан мобилизацијски и критички 5,1%. Врста текста која је заступљена је извештај (76,9%),

а затим вест (23,1%). Написи су углавном вредносно неутрални. Од укупно 39 текстова 15 је пропраћено фотографијом, али су оне у мањем броју функционално повезане са садржајем, више су илустративне. У складу са претходно наведеним критеријума, 33 текста не доминирају (21 без фотографије и 12 са фотографијом), а 6 је доминантно у односу на половину странице (3 без фотографије и 3 са фотографијом).

в) Јабланички округ

Текстови који се односе на Јабланички округ (четири) баве се невољама у Црној Трави: ванредна ситуација због снега, помоћ општинама погођеним снежним невременом, покидани делови далековода и отежан саобраћај.

Функција наслова је информативна. Потпуно опремљених написа нема, док су три делимично опремљена, а један лоше опремљен. Повод за писање текстова је снежно невреме и кашњење почетка другог полугодишта у школи. Намеравани ефекат чланака је информативан, а писани су вредносно неутрално. Два текста су вести, два извештаји. Три текста су пропраћена фотографијама, функционално повезаним са садржајем. Што се тиче величине текстова они не доминирају ни са фотографијом.

г) Више округа

У текстовима о већем броју округа (три пута Пчињски и Јабланички и једном Јабланички, Пчињски и Пиротски) писало се о квалитету живота (о инфраструктурној опремљености Прешева и Црне Траве) и о проблемима (три прилога о ванредној ситуацији због снежног невремена у Трговишту и Црној Трави, затим у Босилеграду, Сурдулици, Трговишту и Црној Трави и на крају у Црној Трави, Сурдулици, Босилеграду, Трговишту, Пироту, Димитровграду и Бабушници).

Функција наслова је информативна. Потпуно је опремљен само један текст, два делимично, а један лоше. Намеравани ефекат написа је информативан, један текст је вест, а три су извештаји. Један чланак доминира на половини странице, а заједно са фотографијом два. Намеравани ефекат текстова је информативан, а сročени су вредносно неутрално. Уз три текста се налазе фотографије, функционално повезане са садржајем.

ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Једногодишња анализа садржаја нишког дневног листа *Народне новине* сведочи да се у посматраном периоду највише писало о Пиротском округу – 209 текстова – с тим што је највећи број чланака о општини Пирот, скоро дупло мањи о општини Димитровград, а најмањи о општини Бабушница. Слика се не мења ни када се додају

чланци у којима се помиње већи број округа и општина, јер су у питању само три написа о снежном невремену, по један за сваку општину у Пиротском округу. Скоро сви потпуно опремљени текстови су о Пиротском округу (општина Пирот)(34 од укупно 39 потпуно опремљених), а такође и текстови доминантни на пола странице, који су углавном извештавали о квалитету живота, култури и економији. Чланци који доминирају у односу на читаву страницу малобројни су, свега два, али су и они о Пиротском округу (општина Пирот). Извештавали су о економском развоју и о конаку малог Ристе у Пироту у којем је смештен Музеј Понишавља Пирот.

Теме у текстовима о општини Пирот су разноврсне, мада су неке заступљене у веома малом проценту. Када је реч о општини Бабушница, поједине су потпуно изостале. Иако је највише простора посвећено квалитету живота, резултати показују да недостаје дубље упознавање са животом на граници и у пограничју.

Први закључак: *Народне новине* би требало из угла пограничја да сразмерније објављују прилоге из Пиротског округа, да на уштрб написа из општине Пирот знатно повећају број текстова из Бабушнице, како би се лужнички крај изједначио с димитровградским.

О Пчињском округу се писало знатно мање (свега 39 текстова): највише о Бујановцу, док су остале општине прилично занемарене. Сходно овако малом броју текстова јасно је да је велики број тема остао потпуно непокривен. За читаву годину није објављен ниједан текст о култури, здравству, спорту, религији и средствима за масовно преношење порука. Томе треба додати оне прилоге у којима се помиње већи број округа и општина (прилог за Прешево о инфраструктурној опремљености, три о снежном невремену у Трговишту, два у Босилеграду и два у Сурдулици). Међутим, то само повећава број чланака, али не мења знатно тематску заступљеност.

Други закључак: *Народне новине* би требало из угла пограничја да штампају далеко више прилога из Пчињског округа, барем онолико колико из Пиротског, јер пчињско подручје има више пограничних општина.

Трећи закључак: *Народне новине* би требало из угла пограничја да сразмерније објављују прилоге из Пчињског округа, да повећају број текстова из Босилеграда и Сурдулице, посебно из Прешева и Трговишта, најнеразвијенијег места.

Убедљиво најмање се писало о Јабланичком округу. За годину дана написана су само четири текста о Црној Трави и то за време снежног невремена. Остале теме уопште нису узете у обзир. Уколико се додају текстови у којима се помиње већи број округа и општина повећава се број написа о Црној Трави за четири, али се посебно не мења тематска заступљеност, јер је само један прилог о инфраструктурној опремљености насеља, а три су о ванредној ситуацији због снежног невремена.

Четврти закључак: *Народне новине* би требало из угла пограничја да посвете изузетну пажњу Црној Трави из Јабланичког округа и да број написа буде истоветан повећаном броју текстова из Трговишта.

Пети закључак: *Народне новине* би требало из угла пограничја да сразмерније публикују чланке о селима на граници – јер су она рак-рана српске државе (Ђорђевић и други, 2012) – смањивши број текстова о општинским центрима.

Шести закључак: *Народне новине* би требало из угла пограничја да при објављивању прилога воде рачуна о следећем редоследу: економија уопште, пољопривреда, прекогранична сарадња, квалитет живота, култура, образовање, здравство, социјална заштита, политика, медији, религија, спорт...

Општи утисак је да су многе важне теме недовољно покривене, али и да *Народне новине* играју важну улогу у општем информисању становништва југоисточне Србије и поглавито њеног пограничја.

ЛИТЕРАТУРА

- Ђорђевић, Д. Б. (2012). Пламене зоре: социолошка белешка о акцијаштву. У: Андон, Г. Костадиновић и Д. Б. Ђорђевић (Прир.), *Пламене зоре* (стр. 71-80). Ниш: Висока школа струковних студија за менаџмент у саобраћају.
- Ђорђевић, Д. Б. (2003). *Веселин Илић или истина о неподобном појединцу*. Ниш: ЈУНИР, ЦБС, ИАЦ, Свен.
- Ђорђевић, Д. Б. и други (Прир.). (2012). *Село у пограничју: село у пограничју источне и југоисточне Србије*. Београд: Службени гласник, Завод за проучавање села.
- Zanini, P. (2002). *Značenja granice*. Beograd: Clío.
- Крстић, С. (1993). *Нишки либерали у југословенској политичкој збиљи*. Ниш: Градина.
- Milošević, L. & Stojić Atanasov, G. (2003). Predstavljаnje nacionalnih manjina: analiza sadržaja tiskanih medija u Srbiji. *Međunarodne studije*, III(3), 60-78.
- Милошевић Радловић, Ј. (2012). *Улога школе у стицању знања о специфичности старости и развијању солидарности са старијим људима* (докторска дисертација).
- Петровић, Ј. & Ђорђевић, Д. Б. (2011). Мултидисциплинарни и интердисциплинарни приступ у проучавању друштвених појава: конкретизација на примеру једног нацрта пројекта. У: Митровић, Љ. (Прир.): *Становништво југоисточне Србије: демографска репродукција и социо-културна динамика* (25–46). Ниш: Центар за научна истраживања САНУ и Универзитета у Нишу.
- Рашевић, М. (2012). О сиромашним старијим људима: посебност источне и југоисточне Србије. Реферат саопштен на научном скупу *Утицај демографских промена у југоисточној Србији на друштвени развој и безбедност*. Ниш: Центар за научноистраживачки рад САНУ и Универзитета у Нишу, Филозофски факултет, 24. мај.
- Стефановић, В. (2012). *Путна и железничка инфраструктура општина источне и југоисточне Србије*. Ниш: Природно-математички факултет.
- Тодоровић, Д. (2011). *Протестантизација Рома југоисточне Србије* (докторска дисертација).

Dragoljub B. Đorđević, University of Niš, Mechanical Engineering Faculty, Niš
Lela Milošević Radulović, University of Niš, Faculty of Philosophy, Department of
Sociology, Niš

BORDER MUNICIPALITIES OF SOUTHEASTERN SERBIA IN PRINT MEDIA – THE EXAMPLE OF NARODNE NOVINE

Summary

The paper presents the results of a contents analysis of print media in Niš on the life on the border in southeastern Serbia. It is based on the contents analysis of one year of Narodne Novine issues (the only daily newspaper in the Republic of Serbia south of the capital city). Texts from each issue of the newspaper during every single month were analysed in order to avoid seasonal variation, as well as the imbalance in the presence of different contents during one week.

The research results show that Narodne Novine is characterised by an observation of the border regions in southeastern Serbia primarily from the quality-of-life perspective. There is no deeper examination of the way of life, religion, religious and folk customs, as well as with current cultural production. Cultural contents do not allow the readership to gain an insight into the everyday life of people on the border.

If the texts are analysed from the standpoint of geographical coverage, i.e. reports from urban and/or rural regions, it can be observed that Narodne Novine most often write about happenings in town areas – the urban environment was mentioned 256 times, while the rural was mentioned 27 times.

A one-year contents analysis of the daily newspaper Narodne Novine from Niš shows that the Pirot District was most written about in the observed period – 209 texts – with the highest number of articles about the municipality of Pirot, almost half of it about the municipality of Dimitrovgrad, and the lowest number about the municipality of Babušnica. Topics in texts about the municipality of Pirot are diverse, although some of them are present in very low percentages. As far as the municipality of Babušnica is concerned, some of the topics are completely absent.

The first conclusion is that Narodne Novine should print less articles from the perspective of the border about the Pirot District, and to increase the number of texts about Babušnica instead, so as to even up the articles on the Lužnica Region with the ones on the Dimitrovgrad Region.

The Pčinja District was far less present (only 39 texts): the majority of texts were about Bujanovac, while other municipalities are almost utterly neglected. With such a small number of texts in mind, it is clear that a large number of topics remained completely uncovered. Not a single article on culture, health care, sports, religion, mass media was published during the entire year. If texts where several districts and municipalities were mentioned at the same time are added the number of articles increases, but the diversity of topics does not change significantly.

The second conclusion is that Narodne Novine should print far more articles from the perspective of the border about the Pčinja District, at least as much as about the Pirot District, since the Pčinja Region encompasses more border municipalities.

The third conclusion is that Narodne Novine should print less articles from the perspective of the border about the Pčinja District, and to increase the number of texts about Bosilegrad and Surdulica instead, especially about Preševo and Trgovište, the least developed place.

The Jablanica District was written about far less than any other district. There were only four texts on Crna Trava during the entire year, and all of them were on the bad weather caused by heavy snow. Other topics were not even taken into considera-

tion. If texts where several districts and municipalities were mentioned at the same time are added the number of articles on Crna Trava increases by four, but the diversity of topics does not change significantly, since only one of the topics was on the infrastructure of the settlement, while the other three were on the problems with snow.

The fourth conclusion is that Narodne Novine should pay exceptional attention from the perspective of the border to Crna Trava in the Jablanica District, and to increase the number of texts similarly to the ones about Trgovište.

The fifth conclusion is that Narodne Novine should print more articles from the perspective of the border about border villages – since they are the cancer of the Serbia state – and to decrease the number of texts on the municipality centres.

The sixth conclusion is that Narodne Novine should pay attention to the following order when printing articles from the perspective of the border: general economy, agriculture, cross-border cooperation, quality of life, culture, education, health care, social security, politics, media, religion, sports...

The general impression is that a large number of significant topics are not covered sufficiently, but that Narodne Novine also play a important role in the general provision of information to the population of southeastern Serbia and its border regions in particular.